

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Fóia bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce șprivește fóia se se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 8 August 1891.

Numerul 32.

Un conflict interesant.

(+) Între Ministrul de culte și instrucțiunea publică și între statul catolic latin din Transilvania a izbucnit în timpul din urmă un conflict interesant, care are însemnătate foarte mare și pentru Românii greco-catolici.

Mărul de certă îl formeză raportul, ce trebuie să-l aibă gimnasiile catolice din Transilvania față cu guvernul țării.

Ministrul adecă voește cu orî ce preț, ca și gimnasiile catolice latine din Transilvania, întocmai ca cele catolice din Ungaria, să se scótă de sub conducerea Episcopului și a organelor autonome bisericesci din Transilvania, și să se pună sub conducerea sa, pre când statul catolic persistă pre lângă dreptul său de a-și conduce el însuși gimnasiile sale din punct de vedere didactic și pedagogic, în tocmai cum le-a condus și înainte de legea din 1883 (art. XXX). Nu scim, pre ce-și întemeiază dl. Ministru pretensiunea sa, căci legea și datina vorbesc în contra dorinței domniei sale. E drept, că dl. Ministru dice în raportul său al 19-lea despre starea instrucțiunii publice, că el în calitate de păzitor al drepturilor coronei și ale statului este detor să pretindă, ca asupra gimnasiilor din cestiune să i-se dea dreptul de conducere nemijlocită. Dar pentru cine străbate mai adencu în natura lucrurilor, este evident, că frasa acésta

ministerială n'are nici un înțeles și nici o basă, și este numai un fel de pulbere veninosă, ce se aruncă în ochii acelora, pre cari dl. Ministru voește să-i orbescă spre a nu-și pute apără drepturile inalienabile. Drepturile coronei și ale statului nu pot și nu trebuie să vină nici odată în conflict cu drepturile cetățenilor și ale bisericilor, când acestea sunt garantate prin legi pozitive aduse de auctoritatea competentă, sau când isvoresc din însăși natura lucrurilor.

De aceea până când biserica catolică latină din Transilvania pôte dovedi cu legea în mână, că Ministrul nu are dreptul de conducere didactică asupra gimnasiilor din cestiune, până atunci dnul Ministru nu se pôte provoca la drepturile coronei și ale statului, pentru că aceste drepturi nu pot să existe. Puterea statului după conceptul, ce trebuie să-l aibă creștinii despre dînsa, nu este chemată să nimicescă libertatea cetățenilor și autonomia bisericilor, ci trebuie să le apere pre amêndouă în contra orî cui ar voi să le atace. Adevărul acesta dl. Ministru pôte nu voește să-l recunoscă, căci după tristele esperințe, ce le-am făcut și noi în afacerile noastre școlastice, credem, că nu ne înșelăm, când dicem, că dl. Ministru consideră statul de un fel de ființă ideală provêdută cu drepturi și interese separate și pôte chiar contrarie drepturilor și intereselor cetățenilor, și pentru aceea crede, că numai

atunci își implinesce chemarea sa de Ministru al statului, când răpesc drepturile cetățenesci și ale bisericilor și le atribue ființei aceleia imagine numite stat.

Idea acésta scâlciată despre stat este o idee păgânescă și a fost pururea combătută de filosofi creștini, ma în contra ei mulți creștini s'au luptat până la vêrsare de sânge, cum au făcut d. e. martirii, cari mai bucuros au suferit cele mai crâncene chinuri, decât să asculte de aceia, cari în numele drepturilor și intereselor statului cereau dela dînsii, să-și jertfescă credința și consciința.

Destul atâta, că dl. Ministru, ca să întărescă statul, sau mai bine dîsu ca să se întărescă pre sine, — căci statul după sistemul liberal de guvernare se manifestă foarte adese orî în capriciile și volniciile clicelor parlamentare și ale guvernului susținut de acele clice, — voește cu orî ce preț să scótă gimnasiile catolice latine din Transilvania de sub conducerea didactică a statului catolic. Aici însă dl. Ministru a dat de o resistință puternică desvoltată chiar de frații săi de un sânge. Catolicii magiari din Transilvania se provocă adecă la autonomia bisericii lor și la dreptul, ce rezultă din acésta autonomie, de a-și conduce gimnasiile tocmai așa de independent, precum și-le conduc pre ale lor confesiunile acatolice din Transilvania, ér dreptul acesta și-l dovedesc dînsii

Feuilleton.

Primul pian în Arkansas.

(De Wickede).

Astăzi sunt puține state între provinciile din marea Uniune americană de Nord, cari să nu fie inundate de Europei. Și între aceste puține state se pôte numără și provincia Arkansas, aședată la țermurul drept al rului Mississippi. Pământul acestei provincii nu se pôte numi cu desvârșire nefructifer și astu-fel neatrăgător de străini, și cu tôte acestea locuitorii ei au rămas în multe priviri tare înapoi în cultură, și ei nu cunosc multe din frumșete și binecuvîntările marelui civilizațiunii europene. De aci apoi ca o urmare naturală e și aceea, că locuitorii din provincia Arkansas au puține cunoscințe enciclopedice, și lucruri de acelea, cari pre airea le sci și le cunosc chiar și copiii, pentru locuitorii satelor și a orașelor mai dosite își cărți sigilate.

Să nu se mire dar nimeni de împrejurarea, că înainte de asta cu vre-o câțiva ani locuitorii satului *Handscrabble* se pusără în formală agitare la vèstea, că în satul lor

a ajuns un pian, despre a cărui construcție și folosință circula fel de fel de povești. În cât se ține de nume, fiesce care îl cunoscea, dar că însemnă acela în realitate, nu sciau. Singur numai în un punct erau într'o înțelegere: sciau adecă hotărît, că pianul are peciore, și asta o sciau de acolo, că în cea mai cetită carte din biblioteca neguțătorului Lambert un călător povestese, cum a vêdută în Londra un pian, a cărui peciore erau îmbrăcate cu pantaloni de linon. Și pre lângă aceea în un diar, pre care hotelistul John Tittletoe l'a căpêtat delă un străin, se cetia o publicațiune, în care un cutare domn Bobolink face cunoscut, că la soirée-ul, ce-l va aranjă în orașul X, se va produce și cu pianul. Și acésta publicațiune „cuminții“ locuitorii o înțelegeau astu-fel, că numitul Bobolink, care sosise în orașul acela cu o menagerie, va arêta un animal necunoscut până atunci în America, cum fac bună oră menageriștii cu elefanții și cu lei îmblânziți.

Acestea socotindu-le ei au ajuns la concluziunea, că pianul nu-i altu-ceva, de cât un animal, și încă un animal de casă. Au pus în definițiunea pianului „animalul de casă“ din considerare, că în hotelul dom-

nului Tittletoe sosise cu câteva săptămâni mai înainte un întreprindător din provincie, în chilia căruia dădura preste planul unui pansionat de fete, unde între altele se cetia: „Pentru folosirea pianului se plătesce pre lună un dollar.“ Ma unu dintre oșpeții cei mai înțelepți susținea sus și tare, că el le va esplică cu tótă chiaritatea, ce-i pianul, dacă vre-unu din ei îl va spune, ce să înțelga sub cuvîntul „siré“ ?) . . .

Posesorul obiectului atât de interesant era un biet de neguțător, care se refugiase cu familia în Arkansas, ca să scape din ghiarele nemiloșilor creditori avuți. Pre familia celor nou-veniți, lucru limpede, că nu o cunoscea încă nimeni în sat, cu atât mai virtos; cu cât trăia retrasă și nu făcuse încă nimenui vêduta. Și așa enigma pianului avea să mai rămână încă mult timp nedeslegată. Nu-i mirare dar, că mica casă din capul satului se făcea din ce în ce tot mai interesantă. Ma curiositatea locuitorilor merse atât de departe, cât două domne de o poziție mai înaltă din acel sat în virtutea stării lor sociale se încumetară a vizită pre străini spre a le da o dovadă — cum

) A vrut să dică „soirée“.

între altele cu paragraful 14 din articolul de lege XLIII din 1868 despre uniunea Transilvaniei cu Ungaria, în care se dice: „Tóte legile Transilvaniei, cari pre teritorul transilvanu și în părțile numite mai înainte ungurene garantéză libertatea de religiune și de autonomie a confesiunilor recepte, a bisericelor și auctorităților bisericesci, precum și egalitatea lor în drepturi și raporturile lor între olaltă și respective sfera lor de activitate, nu numai se susțină nevătămate, ci se estindă totu-odată și la biserica greco-catolică, la cea armeno-catolică și la cea greco-orientală.“

Statul catolic face foarte bine, cându se provóca la acestu paragraf de lege, care recunósce autonomia bisericei lor, și pre care unu Ministru nu o póte ignorá fără a pune de o parte puterea dreptului și a se folosi numai de dreptul puterii. În legea acésta *fundamentală* se dice apriatú, că uniunea Transilvaniei cu Ungaria nu prejudecă libertății de religiune și de autonomie a confesiunilor recepte. Biserica catolică însă a fost și înainte de uniune și este și astăzi biserică receptă, prin urmare ar fi o nedreptate, că să se restrîngă pentru catolicei dreptul autonomicu asupra institutelor lor de învățământ și acestu drept să se lase neștirbitu numai celorlalte confesiuni recepte din țeră. Nedreptatea acésta apare însă și mai pre față, dacă considerăm, că legea citată asigură tuturor confesiunilor recepte *egalitate de drepturi și aceeași sferă de activitate*. Însă calvinii, unitarii și luteranii, cari formaú odinióră trei din cele patru confesiuni recepte, în sfera lor de activitate au și dreptul de a-și conduce institutele lor de învățământ independentu de Ministrul de culte și instrucțiunea publică. Prin urmare egalitatea de drepturi garantată în legile țerii pre-

tinde, ca și biserica catolică, care forméză a patra religiune receptă, să aibă acelú drept, care confesiunile amintite îlú eserciteză neconturbate de dlú Ministru.

Noi dorimú din totú sufletulú, ca statul catolic să triumfeze în lupta sa cu Ministrul de culte și instrucțiunea publică, căci acesta ar fi triumfulú dreptății și alú legalității contra omnipotenței statului și a Ministrilor lui. Omnipotența acésta devine totú mai înfiorătoare, așa încátu o putem considerá de unú felú de panteismu politicu, căci precum în filosofie panteistii nu recunoscú decâtu o singurá substanță, o singurá realitate, adecă substanța și realitatea necreată, care este Dumneđu, și dicú, că totú ce se află în lume, este Dumneđu, afară de care nimic nu esistă, așa și în politică aderenții dogmei păgănesci despre omnipotența statului profeséză unú felú de panteismu politicu, care nu vré să mai recunósca altá putere și altú drept, de câtú puterea și dreptul suveranu alú statului, care absorbé tóte drepturile și puterile particulare și deosebite de ale sale, așa încátu totú să se derive dela dînsulú și totú să fie nimica afară de dînsulú.

Dar cu deosebire amú dori să triumfeze statul catolic față cu prepotența ministerială din motivulú acela, că atunci amú rămâne numai noi greco-catolicei din Transilvania, cari amú fi lipsiți de autonomie și de dreptul, ce resultă din acésta, de a ne conduce gimnasiile noastre și in specie gimnasiulú din Blășiú independentu de Ministru, și astú-felú amú avé unú argumentu mai multú, cu care să pretindemú, ca să ni-se dea autonomia bisericescă cerută de repetite ori dela 1869 încóce, și să se redeá Ordinariatulú archidiecezanú dreptulú de a conduce gimnasiulú din Blășiú și din punctu de vedere didacticú și pedagogicú. Ar fi adecă o nedreptate ne

mai pomenită, ca in Transilvenia tóte bisericile începéndu dela reformați până la greco-orientali să aibă autonomie, și numai noi români greco-catolicei să nu avemú. Români greco-catolicei ar' fi tractați în casulú acesta în modú excepționalú, ceea ce într'unú statú constituționalú nu se póte suferi. Acéstá stare nedreptă și anormală ar trebui să încete, de-órece legea apriatú dice, că dreptulú de autonomie, egalitatea de drepturi și sfera de activitate, ce o au confesiunile recepte, trebuie să se estindă și la greco-catolicei și greco-orientali. La cești din urmă s'au estinú: pentru ce dară să nu se estindă și la greco-catolicei? Biserica greco-catolică a fostú considerată în Transilvania totú-deauna ca egalú îndreptățitá cu biserica catolică-latină: pentru ce dară să nu se deá și ei dreptulú de autonomie și dreptulú de a-și conduce gimnasiile sale?

Rugămú deci pre Dumneđu, ca statul catolic să triumfeze și prin acésta să pregătésca și triumfulú nostru!

Datele cu privire la progresulú în școlele noastre populare. — De unú timpú încóce s'a introdusú în jurnalistica noastră națională datina, ca după finirea examenelor la școlele noastre populare să se facă de prin unele locuri rapórtre despre succesulú lor. Noi credemú, că cele mai multe din rapórtrele aceste purcedú singurú din motivulú laudabilú de a informá publiculú cu tótá sinceritatea despre progresulú învățământulú popularú. De aici însă nu urméză, că printre atari rapórturi nu se vorú străcurá și de acele, cari nu coréspundú adevérului, pentru-cá purcedú saú din motivulú de a face reclamú în favorulú vre-unui protopopú, parochú saú învățătorú, saú póte din motive de rěsbunare și subminare, cându raporturile nu prea suntú încárcate cu laude de ale progresulú în învățământulú popularú. La tótá întimplarea însă raporturilor acestora nu li-se póte denegá o însēmăntate óre care relativá la informarea

diceau ele — de pretinia și simpatia, ce le-o păstréză sătenii. Fórté naturalú lucru apoi, că aceste dóuē dómne ajungéndu în chiliile străinilorú nu lăsară nici unú unghiú nevisitatú în sperarea, că dórá vorú da de obiectulú atátú de multú discutatú. După ce se convinséră, că în chiliú nu-i nimicú estraordinariú, aduseră vorba la pianú. Domnișóra căsii însă s'a escusatú cu aceea, că acum nu le póte arétá pianulú, fiindú-cá cu ocasiunea călătoriei i-se rupse unú peciorú. Le-a asigurată însă pre dómne, că îndată ce-lú va repará, îlú va aședá în chilia de óspeți.

Acum dar totuși aceste dómne sciau mai multú de câtú ceilalți locuitori, și ele și dară espresiune adâncei lorú întristării, că pentru biétá creaturá a fostú călătoria atátú de nenorocită. Ajunsá odatá și acéstá scire la cunoscința locuitorilorú, curiositatea lorú atinse gradulú suprémú, și ei de-abia așteptaú, să sosésca tinerulú Mercer dela vânătoarea din prairie¹⁾. „Căci de ne va lumina cineva asupra acestui lucru interesantú,“ diceau ei, „atunci Mercer ne va comunicá ceva de bună semnă.“

Junele Mercer, a căruí nume de botézú erá Moisi, dar fi diceau totú prescurtatú Mo, erá uniculú fiú alú bētránului Mercer, care dela alăturarea provinciei Arkansas la Statele Unite a fostú în continuú senatorú în corpurile legiuitoare. Astú-felú Mercer și numai pentru

că erá fiulú bētránului senatorú, se bucurá de mare onóre între consătenii sēi; dar cândú mai spunemú, că elú a fostú de dóuē ori cu tatálú seú în Washington și prin capitoliulú (sala de ședințe) senatorilorú, atunci să nu ne prindá de locú mirarea, că sătenii îlú țineau de celú mai învățátú omú din satú.

Și Mo o scia acésta și erá mândru. Dar de altcum spunéndu dreptulú, nice nu erá nimicú, la ce elú să nu se fi priceputú. Umblase prin cele mni bune societăți nu numai din Arkansas, ci și de pre airea, erá, cum s'ar dice, unú omú tare espertú.

De aceea locuitorii din Handscrabble săltară de bucurie la scirea, că Mo s'a refintorsú dela vėnatú, și unii și grăbirá a-i comunicá afacerea cu pianulú. Și aievea! elú a fostú singurulú în satú, care nu s'a miratú de locú de acestú lucru, și vorbiá despre pianú ca despre unú lucru tare cunoscutú, și sėra le spuse tinerilorú adunați la Lambert, că în capitoliú se află o mulțime de pianuri. Elú le mai spuse, că pianulú nu-i unú animalú, ci unú instrumentú musicalú, pre care dicú mai cu semnă damele, cari înșelá din elú sunete, ce-ți atingú inima.

Prin aceste declarațiuni Mo Mercer a datú o altá direcțiune mișcării locuitorilorú din Handscrabble și a înflăcărátú foculú de sub cenúșe. Și acum împrejurarea, că pianulú e unú instrumentú musicalú, l'a facutú și mai curiosú și mai interesantú, decâtú cum a fostú până acum. Cu toții, tineri și bētráni, negri și albi, cu toții doriaú să-lú vadă și să-lú audă.

Jim Cass erá mâna dréptá alui Mo, și de aceea elú nu l'a pututú respinge, cândú acela l'a rugatú, să-i procure ocasiune, ca să vadă pianulú.

„Vin'o dar,“ fi dise elú, „să mergemú să ne presentámú la damele străine, și să ceremú concesione de a puté vedé pianulú.“

„Cum?“ intrébă Cass, „dar noi suntemú cu desėvărsire necunoscutii la casa aceea.“

„Ași!“ intrerupse Mo, „Dór cređi, că pentru aceea am fostú eú de dóuē ori în Washington, în câtú să nu sciu nici cum să mă recomándú, și cum să mă portú la o casă cinstită?“

Și ómenii nostri și plecará. Mo pre deplinú consciú de prescisele bontonului, și astú-felú plinú de curajú, Jim fără curajú din causá că erá cu totulú străinú de atari regule. „Nu te teme, că nu vei scii, ce să faci și ce să dicú,“ îlú îmbărbátá Mo. „Cândú te vorú intrébá damele ceva, îți voiú ajutá eú, ca să nu te confundú.“

Și preste dece minute ei erau în apropierea casei, care atrase luarea aminte a întregulú satú, și observară, că ușile și ferestrele erau încuiate.

„Cum? Totú-deauna trebuie să se țină așa de închise casele, în cari se află pianulú?“ intrébă curiosú mister Cass.

„Naturalú! căci altcum aerulú umedú ușorú i-ar puté stricá.“

Apoi acești dói visitorii băturá din nou la ușe și la ferești, dar neprimindú nice unú răspunsú, se convinséră, că nu-i nimeni acasă.

¹⁾ Așa se numescú câmpiile Americii nordice pline de pipirigú și ierburí, și avute în sēlbătăcimii.

publicului. Dicumă a publicului, pentru-că Ordinariatele primesc în fiecare an raporturi detaiate oficiose dela toate oficiile protopopesci cu privire la starea învățământului tractual. Și din punctul acesta de vedere ar fi de dorit numai atât, ca în fiecare an din raporturile aceste speciale făcute pentru unul fiecare tract protopopesc să se facă ună conspect generală despre starea școlilor și a învățământului din diecesă întrăgă, care apoi se poate și publica, din care publicul s'ar pute informa multă mai bine și mai autentic despre starea școlilor și a învățământului poporal, precum și despre progresul, ce se face din an în an în diversele ținuturi. Și din câtă cunoștem noi bunăvoința tuturor Ordinariatelor noastre episcopesci, credem, că nu preste multă se va întâmpla și acesta, cu atât mai virtuos, că așa ceva se ține de statistica bisericescă tare dezvoltată și detaiată pre la alte popore, față cu cari nice biserica noastră nu ar voi să rămână îndărăpt. Căci trebuie să recunoștem, că în privința statisticii bisericesci avem încă multă de făcut și pre terenul școlastic și pre cel al averii bisericesci, al moralității și așa mai departe.

Mai întrăgă statistica cu privire la noi Români este în mâinile străinilor, cari nu ne sunt mai nici odată binevoitori, fiind-că sunt prea seduși de interese proprii utopice. Și cine nu știe, că statistică joacă astăzi o rolă foarte mare în știință, în economia națională, în apărarea culturii și capacității unui popor și așa mai departe.

Unicele isvóre de date statistice și încă oficiose făcute de noi sunt schematismele diecesane, ce se edau după împrejurările dieceselor în câte un interval de timp mai lung sau mai scurt. În privința schematismelor s'a făcut, ce e drept, progres nu neînsemnat în decursul timpului, încâtă totu-deauna cel mai nou a fost mai amplu și mai detaiat decât cel de mai înainte. Cu toate aceste schematismele noastre încă mai lasă și acum unele de dorit. Și dintre aceste vom aminti de o cam dată numai una pre

terenul învățământului poporal, care nu mai poate fi ignorată, dacă vom ca să ne suplînescă totu străinii cu cunoscuta lor bunăvoință, și să ne chiar și compromită.

Acosta este, că în schematismele din fiecare diecesă să se introducă o rubrică, în care la fiecare parohie să se însemne, câți din indivizii trecuți preste ani școlii știu ceti și scrie. Cu privire la lucrul acesta străinii au deja date despre noi făcute de ei la totu casul în multe privințe în defavorul nostru. Și noi până în ziua de astăzi nu avem datele noastre autentice făcute de noi conformu adevărului, la cari să ne putem provoca, deși școlile poporale sunt în mâinile noastre.

Datele aceste s'ar pute aduna foarte ușor, căci parochiile noastre nu sunt mari, încâtă parochiile să aibă de a se lupta cu greutatea prea mare pentru a le culege. În archidieceșă pentru esemplu abia sunt câteva parochii cu un număr de preste 2000 de suflete. Cele mai multe parochii sunt mici, câtă trebuie să fie foarte slabu preotul acela, care n'ar pute ști foarte ușor, câți dintre credincioșii săi trecuți preste ani de școlă știu ceti și scrie. Afară de aceea schematismele în casul cel mai bun se tipăresc totu la cinci ani, și așa preoțimea nu ar ave de multe ori greutate cu culegerea datelor despre lucrul acesta.

Au trecut deja timpurile acele triste, cându în cele mai multe parochii afară de preotul și cantorul nu știa altul nimeni ceti. De câțiva ani încôce au început a veni și la Ordinariate rugări, în cari sunt credincioși subscriși cu mâna proprie. Și așa datele statistice cu privire la lucrul acesta nu mai pot fi așa genante pentru noi. Și în urmă de ar fi ori și cum, la nice un casu nu pot fi așa genante, ca cele ce le facu străinii despre noi.

Amu sulevată cestiunea și ne-amu exprimat dorința acesta, fiind-că suntem convinși despre necesitatea ei imperativă, și guvernele noastre diecesane totu-deauna se bucură, cându dorințe fundate se exprimă cu cuviință.

Revistă bisericescă.

Germânia.

Adunarea generală a 38-a a catolicilor germani se va ține în anul acesta la Danzig în zilele dela 30 August până în 3 Septembrie. În 30 August după amedzi va fi unu serviciu dumnezeescu, apoi convenire într'o grădină publică. În zilele următoare este totu-deauna liturgie solemnă, apoi adunări publice, în cari se desbată cestiuni din toți ramii științelor, și se facu raporturi despre activitatea desfășurată. În 4 Septembrie vor fi mai multe excursiuni. Nu se poate spune, ce fructe admirabile producă aceste adunări între catolicii germani, câtă de multă contribuie la ele întărirea convingerilor religioase, și cum promovă ele iubirea împrumutată și frățietatea. Nu suferă îndoială, că Germanii la aceste adunări au să mulțămescă învingerile strălucite, ce le-au dobândit. Bine ar fi, să-i imităm și noi.

Grecia,

Prințesa Sofia, soția moștenitorului de tron, era se botéză, sau mai bine, încă se totu botéză. Așa ne spun cel puțin foile din Atena. Patriarhul din Constantinopol să fie declarat anume, că dînsul nu poate considera pre prințesa de creștină, până cându nu va fi botezată la „ortodoxi“ prin cufundarea întreită a trupului întregu, și acum totă presa grecă se alătură la părerea patriarhului, cu toate că mai înainte recunoscuse validitatea botezului prințesei. — În Germania această scire a produs unu resensu nespuse. „Reichsbote“, foia principală a protestanților, declarațiunea patriarhului o numește „o palmă dată bisericii protestante“. Se dice, că împăratul Germaniei nu se va învoi la nici o întâmplare, ca prințesa să fie rebotezată, cu atât mai virtuos, cu câtă și motive politice din partea Rusiei par a fi în joc. Este adecă ușor de priceput, că

Atunci mr. Cass observă la capul coridorului o mașinărie curiosă, care avea la un cap doi cilindri de gutapercă, er la partea cealaltă o rotă mare. „Ce-i acesta?“ întrebă el plin de curiositate pre sofulu său.

„Asta-i!“ răspunde Mercer, apropiându-se de mașină cu răcăla unui munte de gheață.

„Dar unde i-să tonurile?“ întrebă Jim vizitându din toate părțile mașinaria.

„Ecă aceste!“ duse Mo, arătându-i sulițele și osiele.

Și mr. Cass își futinse tremurându mâna spre rotă și început a o întorce. Cărțiturile mașinării întreceau concăniturile cele mai proste ale unui corbu.

„Ce tonuri divine!“ exclamă Jim.

„Aieva!“ răspunde Mo apucându pre pretinul său de mână. „Lasă, nu mai întorce, s'ar pute strică așa, cum nu șim noi să tractăm cu ea!“

Jim Cass ascultă pre prietinelu său, fiindu îndestulit cu ceea ce aușise, văduse și îndeplinise. Acum elă putea spune conșăteniloru săi, că nu numai văduse pianul, ci chiar și duse pre elu, ceea ce Mo avea să întărescă cu cuvintele sale. Acastă veste mulțami de o cam dată curiositatea locuitorilor, și pentru câtva timp pianul a încetat de a mai fi obiectul interesului dîlnic.

Furora ce pricinuisse pianul în sat, rămase cu totul necunoscută pentru familia cea străină. Mr. Doolittle — așa eră numele neguțătorului — și familia lui primară totu-

deauna cu multă afabilitate și curtenie vișitele, ce li-se făcure, și hotărî în sfârșit, să aranjeze o petrecere, care să fie un felu de mulțamită adusă locuitorilor pentru bunăvoința arătată față cu elu și familia lui.

În sfârșit ziua petrecerii sosl. Peciorul pianului eră reparat. Dintre cei douăzeci de invitați nu lipsi nici unul dela petrecere, căci se lășise fama, că dșora Eleonora, a două fice alu Mr. Doolittle, va cânta cu pianul.

Măncările, pregătite cu multă grige, eră tare puțină apretiate, și li-se dá puțină atențiune, cum bună oră negrisesc la o reprezentațiune glumele clownului atunci, cându veți, că jucătorea favorită apare pre scenă. Și nu a fost la această petrecere unu singuru ochiu, care să nu fi privit în sală după obiectul descris de Mr. Jim Cass. O masă mare, ce eră aședată în un colț alu odăii, atrase puțină atențiunea oșpeților, pentru-că în Arkansas lemnul eră foarte ieftin. Fiecare doria, să se aducă odată în chilie pianul de multu așteptat.

Veți pricepe, iubiți cetitori, că eroulu zilei eră Mo Mercer. Elu vorbea multe și deșteptă interesul tuturor meseniloru. Cu toate acestea se putea ceti de pre fețele tuturor, că le lipsesce ceva, și acelă ceva eră pianul. În sfârșit elu a dată espreșiune dorinței generale, că dșora Eleonora să cânte ceva pre pian. „Am aușit“, duse elu cu voce lingușitoare, „că dșora are o voce atât de dulce și de sonoră, și mie îmi place a

crede, că ne va face plăcerea, și ne va delectă cu vre-o bucată. Pretinul Jim va întorce bucuros la mașină, de-lu vom rugă.“

Dșora Eleonora surise și privi întrebătoare spre Jim. Acesta de abia putea stă oblu înaintea ei. Ochiu tuturor eră îndreptați asupra lui, și pre fruntea lui se iviau bobe mari de sudori.

Eleonora păși dar în spre masa cu table groșe, în vreme ce Jim întorsu spre elu da espreșiune bucuriei, că elu a fost alesu ca unu pricepător de musică, ceea ce e unu ce rar în părțile acelea. Și ea deschise pianul. Înaintea ochiloru privitorilor apare de-odată unu șir de taste albe și negre. Mercer devine confusus pentru prima oră în viața lui. Unu șopotu generalu se începe între oșpeți. Căci veți bine! el nu așă rotă și osiele descrise de Jim.

Dșora Eleonora se aședă pre unu scaun înaintea pianului și preumblându-și degetele dela un capu la celalatu dice piesa intitulată „Moisi Egiptenul“, piesă, la aușul căreia Moisi din Handscrabble eră ca și ploaț. Și după sfârșitul piesei Jim nici n'a lăsată timp ascultătorilor uimiți, ca să-și esprime plăcerea sa, ci cu față înroșită întrebă pre Eleonora:

„Dacă acesta e pianu, atunci te rog, dșoră, esplică-mi, ce instrumentu „musicalu“ a fostu acela, ce mi-l'a arătat Mo Mercer la capul coridorului, care de o parte avea o rotă, er de cealaltă doi cilindri de gutapercă?“

Rusia nu vede bucuros o princesă germană pre tronul Greciei, și că ar dori să o depărteze de acolo.

Noi la totu casul vedem atata din afacerea acesta, că biserica „ortodoxă“ totu mai multu se alipesce de tradițiunile apostolice (!?).

Turcia.

O dovadă palpabilă despre iubirea creștină, ce domnesce între „ortodoxii“ din Macedonia, aflăm în casul părintelui bulgar-ortodox Grigor Ianev. Acestu părinte a enaratu colaboratorului foii germane „Kreuzzeitung“, că într'o di șerbindu s. liturgie a fostu provocatu din partea mitropolitului grecescu Calinicu, să se presinte numai decatu înaintea dînsului. Elu a răspunsu, că nu pôte, dară nici nu e detoru, de-orece superiorul său este *Esarchulu* bulgaru. Preste câteva minute sosira câțiva soldați, cari pre preotulu numitu l'au dusu la Kaimakamina. Aici însă a fostu constata nevinovăția preotului, și i-s'a restituitu libertatea. Mitropolitulu nu s'a îndestulitu cu atata, ci trimițendu pre șerbitorii săi l'a adusu pre părintele Ianev la locuința sa, și acolo cu două bastone grose a făcutu să-lu bată, până cându s'au ruptu bastonele, era după aceea a continuatu bătaia cu bastone de fieru. Părintele Ianev acum cercă satisfacție pre cale criminală.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Situația parlamentară pare a fi pornită spre limpedere. După ce ministrulu-președinte Szápary n'a pututu să ajungă la nici o înțelegere cu conducătorii opoziției extreme, a propusu clubulu liberalu în ședința ținută Marți sera, ca după pertractarea și primirea §-lui 1 alu pro-

Dșora Eleonora înroși. Ea căută puțin confusă, cându spre „invățatul satulu“, cându spre soțulu lui, și în sfârșitu diise încetu: „Acea a fostu o ma... și... nă de spē... latu.“

Și de-ai fi versatu de-odată asupra oșpeților unu vasu plinu cu apă rece, nu credu, că ei ar' fi făcutu o gălăgie mai mare ca acum. Rîsul nu se mai sfârșia, așa încatu chiar și lui Jim îi veni pofta. S'a apucatu și elu de rîsu. Și în mijloculu acestei larme generale singuru numai acelu omu invățatu, care a fostu de două ori în Washington, care visitase capitoliulu senatorilor americani, și veduse în viața sa mai multe plane decatu câni în o colonie, singuru numai elu nu scia, în cătrău să privescă. Deodată l'a apucatu o puternică durere de dinți, și elu părăsi în grabă mare chilia. Dar pentru aceea elu și pre mai departe a fostu obiectulu batjocorei oșpeților.

Grație ostenelei fără margini a neguțătorilor Steinway și Chikering, ađi pianulu nu e unu ce rarău chiar nici în Arkansas; și isu multe damicele negre, ce-și delecteză pre iubiții săi cântându-le pre pianu favorita piesă „When you and i were children Joé“ (cându eramu și eu și tu încă copii, Iosife). Dar Mo Mercer n'ajunse timpul acesta, căci cându unu neguțătoru din Boston aduse în Handscrabble vre-o câteva „plane à la Mo Mercer“ (mașini de spelat), elu ne mai putendu suferi „atmosfera musicală“ de acolo, s'a dusu și s'a aședatu în o altă provincie.

A.

iectulu despre reforma administrativă să se presinte unu nou § 2, în înțelesulu căruia ministrulu de interne să fie îndrumatu a prelucra și a prezenta *deodată* în conformitate cu principiile enunțate în §. 1 următoarele proiecte de legi: despre organele administrative, despre autonomia comitatelor, despre organizarea cerculu de activitate alu comitetulu administrativu comitatensu, și în fine despre judecătoriile administrative. — Într'unu alu treilea paragrafu să se pună clausula, că cu executarea acestei legi se încredințeză ministrulu de interne. — Acesta ar avé să fie legea întrégă. Cetalalți 276 paragrafi se voru retrage dela ordinea zilei, și cu aceste debaterile parlamentare se voru amana.

Acum însă opoziția extremă totu nu e îndestulită, și voesce să obstrucționeze în infinitu. Ce e mai multu, se pôte că și opoziția moderată să începă acum a combate guvernulu. Cu toate aceste e probabilu, că celu multu până la începutulu lui Septembrie se voru puté amana debaterile parlamentare.

Anglia.

Cu ocaziunea banquetulu îndatinatu, ce să aranjéză în fiecare anu la introducerea Lord-mayor-ulu din Londra, ministrulu președinte Salisbury a rostitu o vorbire de mare însemnătate politică, în care mai alesu situațiunea politică internațională a descriu în colorii forte favorabile. Referitoru la cestiunea *orientală* ađis Salisbury, că aceea încă nu e deslegată, dară că suntu semne, cari produc sperarea, că și acesta cestiune gravă se apropie spre deslegare îndestulitoare. Aceste semne le vede Salisbury în consolidarea stărilor din Egiptu și din Bulgaria. Pre Bulgari mai alesu i-a laudatu forte multu dl Salisbury. În fine a declarat prim-ministrulu, că Anglia nu are aliați în virtutea unor tractate scrise, ci că aliații Angliei suntu toți aceia, cari voescu susținerea păcii.

Rusia.

Visita escadrei franceze de răsboi și primirea strălucita, ce i-s'a făcutu din partea Rușilor, formeză și acum obiectulu discusiunii publice de prin foi. Unele pretindu a scii, că admiralulu Gervais ar fi adusu cu sine unu proiectu de alianță, și că acelu proiectu ar fi primitu deja aprobarea cercurilor hotărîtore. Nu e însă probabilu, că unu astu-feltu de proiectu ar esista, pentru-că Tarulu a evitat cu totă ocaziunea a vorbi de alianță și de republică, ci totu-deauna a amintitu numai de raporte intime. Și apoi nici aceea nu e probabilu, că Frânciia s'ar umili a fi numai o ajutătoare a Rusiei, fără ca să fie considerată celu puțin de egală.

Correspondințe.

Viena, Iuliu 1891.

Stimate Domnule Redactoru!

Sesonulu mortu se apropie de capetu. În anul acesta însă sesonulu a fostu mortu numai după nume, în faptă a fostu mai vii și ca sesonulu carnevalulu din érnă, cu aceea deosebire numai, că pre aici din cauza

căldurilor véra se joca tare puțin, cu atatu mai multu se joca însă pre la noi pre acasă printre Români. Căci până acum ceteam prin foile noastre românesce totu despre ploitorențiale și calamități de grindină, ce au causat daune multe. Acum din contră nu mai capetu unu singuru numeru din vre-o fée românescă, în carea să nu cetescu despre petreceri de véra „împreunate cu dansu“. De aici apoi se înțelege, că eu imi facu idea pôte adevérată, că de-o parte nice daunele pricinuite de ploii și grindină nu voru fi fostu chiaru așa mari, căci altcum nu ar' avé omenii atata voe de jocu, érá de altă parte nice Români nostri nu potu fi așa miseri, cum le-a eșitu vestea.

Mă miru multu, că precum se vede din raportele de prin foi, toate petrecerile aceste „împreunate cu dansu“ reesu de minune bine, câtu de-a rëndulu publiculu se împrăstie ducându cu sine „celu mai plăcutu suveniru“. De altă parte însă alte întreprinderi românesce „neîmpreunate cu dansu“ reesu de multe ori de minune réu. Dovédă este biéta noastră jurnalistică, carea se luptă cu atatea greutăți din cauza nespriginirii publiculu, câtu nice unu redactoru — și credu, că nici Dta — nu duce nici unu „suveniru plăcutu“ din timpul redacțiunii sale. Și totuși eu credu, că dacă publiculu nostru s'ar însufleți pentru cauza jurnalistică numai pre jumătate așa tare, cum se însuflețesce pentru petreceri „împreunate cu dansu“, atunci amu puté avé o jurnalistică imponentă.

Lucrul acesta însă nu mă supără multu. Căci la ori ce poporu întră din cultură mai întâiu totu-deauna aceea, ce e mai ușoru, cum amu diice, ce e mai plăcutu trupulu, și numai mai târziu ce e mai greu și mai plăcutu spiritulu. Și așa întră mai întâiu joculu și apoi cetitul. Și noi suntem în stadiulu întâiu. Pentru aceea jucăm mai multu și cetim mai puțin. Pre încetulu însă se va înturnă lucrulu. Vom ceti mai multu și vom jucă mai puțin. Atunci pôte că nu vom ceti prin foi atate anunțuri și raporte despre petreceri de véra „împreunate cu dansu“, însă vom fi rebonificați cu aceea, că în casa mai a fiecărui român se va află câte unulu din jurnalele noastre românesce, și precum astăzi nice o petrecere „cu dansu“ nu se împrăstie din lipsa *jucătorilor*, așa atunci nice o fée română nu va înceta din lipsa *cetitorilor*.

Eră să uitu! Mi-a atrasu atențiunea nu puțin, că prin raportele despre petreceri de véra și mai și de érnă „împreunate cu dansu“ este mai o rubrică constantă, că „toaletel damelor au fostu elegante“. Asta éráși mă face să credu, că totuși nu suntem așa sêraci, cum ne-a eșitu vestea, căci eleganța potesce bani scumpi. De unde credu, că trebuescu să aibă mare bucurie neguțătorii de jidovu, armenu și alții, cându audu de vre-o petrecere românescă „împreunată cu dansu“, căci sciu, că damele române trebuescu să cumpere eleganța dela ei. Ma pôte că la neguțătorii acestia le merge mai bine la atari petreceri ca la „scopulu filantropicu“, pentru care se aranjéză. Câtu de frumosu ne-ar stă, cându fiecare damă română cu „toaleta elegantă“ ar avé acasă și o bibliotecă „elegantă“ de opuri românesce. Bibliotece „elegante“ însă de scrieri românesce trebue, că întâlnescu tare rarău pre la publiculu nostru, căci autorii și librarii români se plângu multu, că le merge câte

care nu scii să rîdi, sau să-ți fie milă de truda bietului Eminescu, sau de batjocura, ce o încarcă pre nobilul Platen. Apoi e drept, că San Marco e biserică foarte veche, de pre la capetul seculului alu decelea, va să dîcă din evul meșu, evul credinței în învierea morților. Dacă însă după Eminescu biserică San Marco din Veneția este un preot din evul, în care fu ridicată, va să dîcă un preot din evul meșu, atunci apoi pre lume nu pôte fi o absurditate mai mare, ca a dîce, că un preot din evul meșu învătă, că nu învie morții.

În urma acestora credem, că și adoratorii cei mai mari alu Eminescu încă vor concede, că întreg sonetul acesta este o copie desfigurată din Platen. Și cu tôte aceste nu ne putem miră destul, că dl Manliu în Antologia din poezii române edată de dînsul ca unei flori alese a făcut loc și copiei acesteia, ma în notă reproduce și cuvintele dlui Gherea despre ea.

La pag. 123 se începe poesia lui Eminescu intitulată: „Povestea codrului” în modul următor:

„Împăratu slăvit e codrul, nemiș mîi îi cresc
sub pôle,
„Tôte înflorind din mila codrului Măriei sale.
„Luna, sôre și luceferi, elu le pörtă 'n alu herb,
„Împrejuru-i are dame, și cortenî din nemiș cerbî,
„Crainici iepurii cei repeși, purtători îi sunt de vești,
„Filomele-i înu orchestru, și isvóre spun povestî.”

Despre originalitatea comparației acesteia nu vom dîce nimic, ci lăsăm aici să urmeze versurile acele din Heine, dela care și-a împrumutat „geniul” nostru întreaga comparație, și apoi o străformată după placul destul de rău. Astu-fel Heine își începe poesia sa „Der Hirtenknabe” în modul următor:

„König ist der Hirtenknabe, grüner Hügel ist
sein Thron,
„Ueber seinem Haupt die Sonne, ist die grosse
goldne Kron',
„Ihm zu Füßen liegen Schafe, weiche Schmeichler
rothbekreuzt;
„Kavaliere sind die Kälber, und sie wandeln
stolzgespreizt.
„Hofschauspieler sind die Böcklein, und die Vögel
und die Küh
„Mit den Flöten, mit den Glöcklein sind die
Kammermusici.”¹⁾

Dl Maioreșcu la pag. 23 din critica poeziei române aduce versurile aceste alu Heine ca un model de comparație poetică. Și pre dreptul. Ne-ar plăce a sci, ôre cutezare-ar dl Maioreșcu a aduce ca un model de comparație și versurile citate alu Eminescu decopiate și străformate din Heine. Gustul „finu” alu dlui Maioreșcu cu greu credem, că s'ar puté desfătă în comparația codrului cu împăratul așa cum a „înșchiebat” o Eminescu gâgăniind după Heine. Ci dl Maioreșcu de securi că s'ar scandalisă mai întâi în titula, ce o dă Eminescu codrului „împăratului celui slăvit”, pre care în loc de: Maiestate! îl intitulă numai per Măria ta! ca și cum n'ar fi împărat, ci numai un vodă „săracă în țără săracă, care își apără sărăcia și nevoile”. Apoi de purtarea lunei, sôrelui și a luceferilor în „herb” de securi că s'ar îngreșă, éra de isvóre, cari „Măriei sale” îi „spun povestî”, i-ar veni să rîdă bine. Și totuși înaintea dlui Maioreșcu copistul cel slab Eminescu este un „geniu”, éra Murășanu un pitic.

(Va urmă.)

Aventurele ultimului Abencerrage.

Novelă de F. R. Chateaubriand.

(Continuare.)

„Favorită a geniurilor,” începe Abencerragele, „te-am cercat, întocmai cum cercă Arabul în arșița sôrelui unu

¹⁾ În traducere românească:

„Ca unu rege e păstorul, tron e delul înverdit,
„Er corăna e deasupra sôrele cel strălucit,
„La peciore îi sunt mieii, curșani lingușitori,
„Cavaleri îi sunt vișii, ce alergă printre flori.
„Țapii sunt actori de curte, é când paseri ciripesc,
„Clopotele când resună, facu orchestru cel regesc.”

isvoru recoritoru; am auzit tonul ghitarei tale, am auzit, cum tu ai glorificat pre eroii patriei mele; écă la peciorele tale depun inima lui Aben-Hamet!”

Dona Blanca roșind ușor îi răspunse: „Și cugetele mele erau la tine, pre când cântam romanța Abencerragilor. De când te-am vădit, imi închipuesc, că toți cavalerii maurici trebuie să-ți semene ție.”

Aben-Hamet ar fi cădutu în genunchi înaintea tinerei creștine și i-ar fi dechertat, că elu este cel din urmă Abencerrage, dar mintea i-a spus, să nu o facă. Elu se temeă, că numele lui precunoscut în Granada ar deșteptă grigea guvernului. Răsboiul cu Maurii spaniol de abia se terminase, și prezența unu Abencerrage pre atunci ușor ar fi putut da ansă la îngrigiri. Aben-Hamet nu se retrageă dinaintea nici unu pericul, dar cugetul de a trebui să se despartă de fata lui Don Rodrigo, îl făcea să șovăească.

Donna Blanca éra ficia unei familii, care își avea originea dela contele de Bivar, a căru soție Ximene a fost fata lui Gomez de Gormas. Următorii acestu bărbat, a învingătorului dela Valencia, ajunseră prin necunoștința curții castiliane în cea mai mare lipsă și-miserie. Și acéstă viță se credeă deja de mai multe vécuri perdută, când pre timpul recucerii Granadei apăr de-odată o ultimă odraslă a viței Bivar, moșul Blancei, care n'avea titule, dar se distingeă prin putere fizică și spirituală. După alungarea necredincioșilor Ferdinand a donat următorului lui Cid (Domn) bunurile mai multor familii maurice numindu-lu duce de Santa-Fé, și ca atare acela își alese de locuință Granada. Elu murî încă în virtutea bărbăției, lăsând după sine unu fiu deja căsătorit, pre Don Rodrigo, tatăl Blancei.

Donna Tereza de Xeres, soția lui Don Rodrigo, născu într'o și unu fiu, care la botez primi numele de Rodrigo, spre a se deosebi însă de tatăl său, îl chemară apoi și Don Carlos. Marile evenimente, prin cari a trecut Don Carlos în cruda sa juneță, pericolele, căroră a fost spus deja ca copil, produsera în elu o serioșitate adencă și o asprime aprôpe tirană. Abia éra de 14 ani, când elu merse cu Cortez la Mexico. Don Carlos a suportat tôte pericolele. Elu a fost martor la tôte grozăveniile aceste expediții aventuriôse și a fost de față la căderea ultimului rege a aceste țări până atunci necunoscute. Trei ani după acéstă întâmplare Don Carlos a venit érași în Europa, și aici a luat parte în bătăia dela Pavia. Priveliștea unei lumi noue, călătorii lungi pre mări necunoscute, drama revoluțiilor și a schimbării norocului au iritat fantasia lui religioșă și fanatică: elu a intrat în ordul cavalerilor de Calatrava, și cu tôte rugămintele lui Don Rodrigo a renunțat la căsătorie testându-și tôte posesiunile surorii sale.

Blanca de Bivar, singura și unica soră a lui Don Carlos, și cu multă mai tinără decât elu, séménă tare cu tatăl său. Mamă-sa murise. Ea éra de 17

ani, când Aben-Hamet a apărut în Granada. Totul éra seducător la acéstă ființă fermecătoare. Vócea ei éra răpitoare, jocul ei mai ușor ca zefirul, acushi îi plăcea să mâne cai ca o Armidă, acushi cutrieră împrejurimea pre spatele celui mai repede fugar Andalusian, întocmai ca feele cele plăcute, cari se arătară în păduri lui Tristan și Golaor. Pentru Atena ar fi fost o Aspasia, pentru Paris o Diana de Poitiers, care chiar pre timpul acesta începeă a străluci la curte. De alt-cum ea împreună farmecul unei franceze cu patima unei spaniole, și cochetăria sa naturală nu-i restringea nici cât de puțin sentimentele inimei sale nobile.

(Va urmă.)

Bibliografie.

Programa Gimnasiului superioru, Preparandiei, Normei și școlii populare (gr.-cat.?) de fetite din Blasiu pre anulu școlasticu 1890/91 compusa de Alesandru Micu directoru gimnasiulu. Blasiu. Tipografi'a Seminarului archidieceșanu 1891. Se premité unu tractat Din Istori'a literaturii române de prof. C. B. Groze după Bernhardy și Teuffel. Urméza pre scurtu *Istoriculu gimnasiului pre anulu școlasticu 1890/91.* Din acesta însemnămi numirea Rsmului Iosif Hossu canonicu de directoru gimnasiulu substitut. Statul personalu la gimnasiu se compune din 20 de profesori. Întru înșirarea loru amu aflatu nisce lucruri neînțelese, și anume: Se face deosebire între profesori cu ani literari și cu ani de profesori. Ce voru să însemne ani literari? — Apoi aflăm, că unii se numesc profesori ordinari, alții profesori diplomați, éra alții nu se numesc nici ordinari nici diplomați. Va să dîcă pre unii pre basa diplomelor lor auctoritatea competentă i-a numit profesori ordinari, pre alții încă nu i-a numit, éra alții nu și-au câștigat până acum diploma. Ôre așa să se înțelgă deosebirea acéstă? — Ôrele săptămânale au fost în tôte opt clasele 240. — *Biblioteca și celealalte colecțiuni ale gimnasiului s'au sporit și în anul acesta, și mai alesu biblioteca prin Bibliotec'a testata de repausatulu Ladislau Vaida.* — Urméza *Consemnarea școlariilor și clasificatiunea loru:* Cl. I. 59 școlari, dintre cari promovați 47; Cl. II. 60 școlari, dintre cari promovați 43; Cl. III. 58 școlari, dintre cari promovați 54; Cl. IV. 38 școlari, dintre cari promovați 32; Cl. V. 40 școlari, dintre cari promovați 31; Cl. VI. 52 școlari, dintre cari promovați 45; Cl. VII. 24 școlari, dintre cari promovați 20; Cl. VIII. 29 școlari, toți promovați. Laolaltă 360 școlari, dintre cari promovați 301. După naționalitate au fost 353 români, 1 magiaru, 2 germani și 4 Israeliti; după confesiune gr.-cat. 324, r.-cat. 2, gr.-or. 29, evang. 1, isr. 4. Știpendiași au fost 41, cari au primitu suma de 2191 fl. Din beneficiulu de pâne s'au împărțit 9583 table de pâne gatite pre câte 5 zile. Premii de cărți s'au împărțit în prețu de 281 fl. 28 cr. — La esamenul de maturitate s'au însinuat și admis 31 inși, dintre cari 3 s'au judecatu maturi cu prestație eminentă, 6 cu prestație bună, 12 cu prestație suficientă, 7 s'au relegat la esamenu corectoriu după trei luni, éru 3 au repășit.

La institutul preparandialu au funcționat 6 profesori în 88 ôre pre săptămână. Dintre acești profesori unu și anume Petru Solomonu a repausat. Pentru ramul stupăritulu s'a numit instructoru Alesandru Comșa. Școlari au fost în cursul I. 19, în cursul II. 20, éra în cursul III. 23. La esamenul de calificatiune s'au admis 30 învătători și 5 învătătoare, și s'au dechertat calificati 29.

La școla normală au funcționat 4 profesori. Școlari la sfârșitul anulu au fost 110, dintre cari promovați 100.

La școla de fetite au funcționat 3 învătătoare și 5 învătători. Școla o au cercetat 59 fetite.

La sfârșitul programei se înșiră condițiile de primire la gimnaziu pentru anul școlastic 1891/92. Cei ce doresc a le cunoaște, vor face mai bine, dacă se vor adresa în privința acesteia către direcțiunea gimnazială, care le va trimite cu plăcere programa.

„Minerva“ este numele unei nouă foi literare-beletristice, ce va apărea cu începutul lui August st. v. a. c. în Bistrița sub redacțiunea dlui *George Curteanu*. Va publica: articli literari, poezii, romanuri, romane, schițe, piese teatrale, recenzii, suvenir de călătorie, șcl. Minerva va apărea de două ori pe lună în număr de câte 1—1½ côle. Va costa pe anul întreg 4 fl. Teologi, studenți, învățători, militari, sodali și plugari vor dobândi reduceri în preț. Colectanții vor primi totu alu cincilea exemplar gratuit.

Dorim succesul nouăi foi, și așteptăm, ca să cultive literatura într-adevăr frumoasă: despre ce altcum nu ne îndoiim, fiindu dlui redactoru teologu absolutu.

Posta Redacțiunii: *Ungureanul*. Poeziile nu corăspund.

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Vasiliu Hossu.

Nr. 2752—1891.

(13) 2—3

Escriere de concursu.

Prin acesta se escrie concursu la trei stipendii, și anume: unul de 80 fl. și două de câte 60 fl. v. a. din *Fundățiunea de stipendii a Canoniciului Ioan Fekete-Negrutu* cu terminulu de 25 Augustu st. n. a. c. inclusive pre lângă următoarele condițiuni:

1. La aceste stipendii potu concurge nu numai studenți români greco-catolici dela ori ce institutie de învățământu din patrie ori străinătate, ci și tinere române greco-catolice, cari ar' dori a se pregăti de învățătorese sau pentru altă carieră, care le-ar asigura unu modu de viață mai independentu.

2. Dintre concurenții voru avé preferință consăngeni Fundatorulu, și dintre aceștia în prima linie descendenții lui Simeon Fekete-Negrutu, economu în Sucutardu — până la a treia generațiune inclusive, fără considerare

la starea materială a părinților lor, dacă voru dovedi purtare morală bună și progresu în studii celu puțin suficientu. Aceia, cari nu sunt consăngeni, se voru împărtăși din Fundățiune numai dacă nu se voru afla și concurenți consăngeni, și dacă voru dovedi purtare morală esemplară ori laudabilă și progresu eminentu în studii.

3. La cererile concursuale să se alature: a) extrasu matricularu de botez; b) testimoniu școlasticu de pre an. școl. 1890—1; c) atestatu dela antistia comunală politică, subscrisu și de parochulu localu, despre starea materială a concurentelu; se observă însă, că dela descendenții lui Simeon Fekete-Negrutu până la a treia generațiune inclusive nu se cere atestatu de paupertate; d) consăngeni au să alature la cereri și o deducere genealogică demnă de credință, prin care să-și documenteze gradulu de consăngenitate cu Fundatorulu.

4. Cererile provădate cu documintele specificate mai susu au să se așternă la Consistorulu Archidieceșanulu greco-catolicu subsemnatu până la terminulu prefăptu. Cererile sosite mai târziu nu se voru luă în considerațiune.

Blașiu, în 28 Iuliu 1891.

Consistorulu archidieceșanulu de A.-Iulia și Făgărașu.

Nr. 278—1891.

(12) 3—3

Edictu.

Fiindu-că Paraschia Trifu născută Corbu, gr. cat. din Bucerdea-grănoasă, de unu an și două luni și-a părășitu pre bărbatul se legiuitu Constantin Trifu greco-catolicu totu din Bucerdea-grănoasă, și nu se știe ubicațiunea aceleia, prin acesta se citeză, ca în terminu de unu an și o zi să se prezenteze înaintea subscrisulu Foru matrimonialu, căci la din contră procesulu divorțialu urditu în contra ei de către bărbatul se va pertractă și decide și în absența ei.

Blașiu, în 19 Iuliu 1891.

Georgiu Bărbatu,
adm. protop.

Nr. 2664—1891.

(11) 3—3

Escriere de concursu.

Prin acesta se escrie concursu la cinci stipendii de câte trei sute floreni v. a. din *Fundățiunea fericitulu Ioan Daniel (Dănuțiu) de Fersigu* cu terminulu de 20 Augustu a. c. st. n. inclusive pre lângă următoarele condițiuni:

1. La aceste stipendii potu concurge numai tineri români greco-catolici.

2. Dintre concurenții voru avé preferință cei înrudiți cu fericitulu Fundatoru, dar și dintre aceștia se voru considera în prima linie acei școlari, cari voru puté dovedi, că suntu în legătură de consăngenitate cu Fundatorulu și după tatălu acestuia Vasilica Dănuțiu din Fersigu și după mama lui Maria Buteanu din Șomcuta-mare.

3. Concurenții trebuie să dovedescă, că au plinitu celu puținu anul alu 10-le de etate, și că în anul școlasticu espiratu 1890—91 au obținutu din studii celu puținu calculu generalu de „bun“, ér din purtarea morală nota de celu puținu „legal“.

4. Cererile concursuale provădate cu carte de botez, testimoniu școlasticu, atestatu medicalu, atestatu despre averea și relațiunile familiare ale suplicantelu întăritu de auctoritatea politică concurentă, și eventualu atestatu despre legătura de consăngenitate cu Fundatorulu, au să se așternă la subscrisulu Consistoru până la terminulu memoratu. Cererile sosite mai târziu nu se voru luă în considerațiune.

Blașiu, în 21 Iuliu 1891.

Consistorulu archidieceșanulu de A.-Iulia și Făgărașu.

Cu deosebită stimă cutezú a încunoscință pre
Veneratulú Cleru greco-catolicu,

că precum și până acum iaú asupra-mi gătirea de
iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privesce lucrulu de măsariu și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sante, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatu recunoscere deosebită, si tóte mă îndreptățescú la sperarea, că Veneratulú Cleru mă va împartasi ocasional-minte de prețuita-i incredere. Silința mea se va îndreptá totu-deauna intr'acolo, cá și de aci încolo se meritú renumele celu bunu, care mi-lam câștigatu până acum.

Prin tarifulu de zone dispăréndu departările, prin acesta capacitatea de concurență mi-sa măritú.

Rogându-mé pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 28 Ian. 1891

cu deosebită stimă

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuia. biseric.

(4) 13—?

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantú de curte
alú Alteței Sale
Imp. și reg. Archi-
ducele Josifu

proprietariulu primei fabrici ungare de mașine și recuisite de
pompieri, turnătoriu de clopote și metalu

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonraților domni preotii

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabrică atâtú grupuri
cátú și clopote singuratiche:
cu scaune de fierú patentate și cu
chivere (córne) scutite de frecare.
Fabrica a liferatu dela întemeierea
sa 1800 clopote mari de metalu,
intr'altelú și celú dela metropolia
din Bucuresci în greutate de 8000
kilograme.

Se află umblátore scutite de
mirosu, arangiamente pentru bai,
conducte pentru apă si pompe
pentru fántani.

(2) 32—52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimittú la cerere
gratuitú și franco.

Distinsu în anulú 1885 la esposițiunea regnicolară din
Budapesta pentru lucru escelentú, progresu și capacitate de concurență cu
diploma cea mare de onóre.